

STANISŁAW DĄBEK

KSIĘDZA PROFESORA KAROLA MROWCA RYS ŻYCIA I JEGO STUDIA NAD MUZYKĄ RELIGIJNĄ

"Z umiarem objawię naukę
i z troskliwością wyłożę wiedzę."
(Syr 16, 25)

Muzyka religijna - jedna z fundamentalnych wartości kultury duchowej - ma wymiar wieloaspektowy. W pracach Księdza Profesora Karola Mrowca rysuje się jako wartość badawcza¹, pedagogiczna² i kompozytorska³. Wynika to oczywiście z zainteresowań, dokonanego wyboru, lecz ma także bezpośredni związek z uzyskanym wykształceniem oraz miejscem i charakterem pracy Jubilata.

Ksiądz Profesor Karol Mrowiec urodził się 24 października 1919 roku w Rudzie Śląskiej jako najmłodsze z pięciorga dzieci Teodora i Józefy z domu Oslisło. W tym mieście rozpoczął naukę w szkole powszechnej, którą kontynuował następnie w Warszawie (od 1928r.), po przeniesieniu się tam rodziny.

Lata nauki gimnazjalnej spędził, zgodnie z powołaniem, początkowo w Krakowie (od 1930), w Małym Seminarium Księży Misjonarzy, później zaś (od 1934 r.) - w Wilnie, w Seminarium Internum. W Wilnie został przyjęty do Zgromadzenia Księży Misjonarzy (28 X 1934 r.), złożył wieczyste śluby zakonne (8 XII 1937 r.) i zdał egzamin maturalny (24 V 1938 r.).

W latach 1938-1943 odbył studia teologiczne i filozoficzne w Instytucie Teologicznym Księży Misjonarzy w Krakowie. 18 lipca 1943 r. przyjął święcenia kapłańskie z rąk ks. bpa Jana Lorka. W maju 1945 r. uzyskał stopień magistra teologii na podstawie pracy *Nauka Laktancjusza o Trójcy św.*, napisanej pod kierunkiem ks. Mariana Michalskiego profesora Uniwersytetu Jagiellońskiego. W latach 1945-1946 przebywał w Tarnowie pracując przy parafii św. Rodziny. W 1946 r. uzyskał przeniesienie do Krakowa w celu odbycia systematycznych studiów muzycznych w szkolnictwie państwowym.

Zainteresowania muzyczne Księdza Profesora sięgają lat 30-tych. Rozpoczął wówczas naukę gry na fortepianie pod kierunkiem ks. Leona Świerczka. Następnie, podczas czteroletniego pobytu w Wilnie, kontynuował naukę gry na fortepianie oraz uczył się początków teorii muzyki u ks. Wendelina Świerczka. W okresie studiów teologicznych był organistą oraz dyrygentem Chóru Seminaryjnego. Równocześnie, w ramach tajnego nauczania, rozpoczął prywatne studia muzykologiczne pod kierunkiem Zdzisława Jachimeckiego. Zmuszony był je jednak przerwać po zaliczeniu pierwszego semestru z powodu choroby zakończonej dwiema operacjami.

W latach 1946-1948 uczęszczał do Państwowej Średniej Szkoły Muzycznej w Krakowie, gdzie uczył się gry organowej uzyskując dyplom jako pierwszy absolwent (dyplom nr 1 z 30 VI 1950).

Wyższe studia muzyczne odbył w Państwowej Wyższej Szkole Muzycznej w Krakowie w latach 1948-1956 uzyskując kolejno trzy dyplomy: w 1952 r. dyplom z odznaczeniem w zakresie gry organowej w klasie Józefa Chwedczuka (dyplom nr 38 z 1 X 1952); w 1954 r. - z teorii muzyki na podstawie pracy *Duety na dwoje skrzypiec Z. St. Grossmana* napisanej pod kierunkiem Aleksandra Frączkiewicza (dyplom nr 109 z 1 IX 1954); w 1956 r. ukończył klasę kompozycji Stanisława Wiechowicza przedstawiając jako pracę dyplomową *Kwartet smyczkowy* (dyplom nr 171 z 6 VII 1956).

Dwa lata (1947-1949) był wykładowcą śpiewu i muzyki kościelnej w Diecezjalnym Seminarium Częstochowskim (z siedzibą w Krakowie), zaś w Seminarium Śląskim (z siedzibą w Krakowie) prowadził kilka lat audycje umuzykalniające. Był także organistą w kościele misjonarskim na Kleparzu, prowadził chór żeński *Dzieci Maryi* oraz uczył śpiewu i muzyki kleryków misjonarskich na Kleparzu i Stradomiu.

Jesienią 1956 r. rozpoczął pracę w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim jako adiunkt ks. prof. Hieronima Feichta, współorganizując Katedrę Muzykologii Kościelnej, przekształconą następnie w Instytut. Z ośrodkiem tym Ksiądz Profesor jest związany nieprzerwanie do chwili obecnej. Uzyskał tu kolejne stopnie i tytuły naukowe: doktora (1959), na podstawie pracy *Polska pieśń kościelna w opracowaniu kompozytorów XIX wieku*, napisanej pod kierunkiem ks. prof. Hieronima Feichta; docenta (1968, zatwierdzenie 30 IV 1970), na podstawie pracy *Pasje wielogłosowe w muzyce polskiej XVIII wieku*, profesora nadzwyczajnego (1979) i zwyczajnego (1986). Trzydzieści lat (1968-1981) był kierownikiem Instytutu Muzykologii Kościelnej. W tym okresie Instytut konsekwentnie rozwija się: doskonalili własną koncepcję studiów muzykologicznych (z pewnością oryginalną w polskiej tradycji uniwersyteckiej), poszerza i pogłębia problematykę prowadzonych badań. W 25-lecie Instytutu Ksiądz Profesor przekazał kierownictwo młodszemu, wieloletniemu współpracownikowi.

Jubilat bierze czynny udział w pracach i działalności organizacji muzycznych, krajowych i zagranicznych, m. in.: Komisji Muzyki Kościelnej w Archidiecezji Krakowskiej (od 1964), Podkomisji Muzyki Sakralnej przy Komisji Liturgicznej Episkopatu Polski (od 1967), Consociatio Internationalis Musicae Sacrae (CIMS - stowarzyszenie papieskie, od 1973), Związku Kompozytorów Polskich (od 1964), Internationale Arbeitsgemeinschaft für Hymnologie (IAH, od 1971), International Musicological Society (od 1974). 4 listopada 1986 roku Pontificio Istituto di Musica Sacra w Rzymie przyznał Księdzu Profesorowi zaszczytny tytuł *Doctor Scientiae Musicae Sacrae honoris causa*.

Muzyka i religijna kultura muzyczna, zwłaszcza zaś polska, stanowi centralny przedmiot badań Księdza Profesora. W niniejszym szkicu podejmujemy niełatwą próbę spojrzenia najbardziej ogólnego na te interesujące studia, zwracając uwagę na dokonania - naszym zdaniem - istotne. Wyraźnie zarysowują się dwie grupy tematyczne, o rozległej i zróżnicowanej problematyce szczegółowej. Pierwsza dotyczy polskiej pieśni kościelnej dokumentowanej w źródłach rękopiśmiennych i drukowanych. Druga zaś polskiej wielogłosowej muzyki religijnej.

W wyborze problematyki szczegółowej obu grup tematycznych Ksiądz Profesor nie podążył ani utartym, ani łatwym szlakiem badawczym. Przywołajmy przykłady.

W Instytucie Muzykologii Kościelnej KUL zainicjował badania nad polską pieśnią kościelną utrwaloną w rękopisach i drukach, także

żyjącą w tradycji ustnej. Problematyka polskiej pieśni kościelnej dokumentowanej przez źródła pisane obejmuje w jego pracach wiele złożonych, fundamentalnych zagadnień - pionierskich w rodzimej tradycji badawczej: źródłoznawczych, metodologicznych i estetycznych. Chyba po raz pierwszy w polskiej literaturze muzykologicznej uwzględnił szeroko aspekt figur muzyczno-retorycznych w analizach polskich pasji wielogłosowych XVIII w. Podjął próbę syntetycznego spojrzenia na dzieje religijnej muzyki staropolskiej, a także współczesnej. Wydając po wieloletnich, żmudnych badaniach katalog tematyczny zbiorów kapeli gidelskiej ujawnił zawartość muzyczną jednego z większych archiwów zakonnych w Polsce. Jest edytorem i autorem opracowań utworów muzyki staropolskiej.

W jednej z ostatnio opublikowanych prac Ksiądz Profesor napisał: "[...] sformułowałem jak najogólniej postulatory [...], a to zabrzmiało może nieco banalnie. Sądzę jednak, że sam problem jest poważny i zasługuje na przemyślenie [...]"⁴. Wypowiedź ta charakteryzuje przejrzyste określoną postawę badawczą Autora obecną w każdej z jego prac. Jej istotą jest precyzyjne formułowanie i rozwiązywanie - prezentowanie problemów. Założenie właściwie banalne, lecz zawiera fundamentalny element takiej postawy: prymat "prezentacji problemu" nad "prezentacją własnej idei" w postępowaniu badawczym. Najważniejsze zatem pytanie brzmi: "j a k i j e s t badany utwór (problem)", nie zaś "j a k j a p r z e ż y w a m badany utwór". Taka postawa badawcza, zarysowana tu modelowo, stanowi równocześnie wartość pedagogiczną, charakteryzując założenia metodologiczne wielu prac uczniów Księdza Profesora. Uogólniając - można mówić o koncepcji muzykologii "realistycznej", tworzonej w oparciu o myślenie "obiektywistyczne" Muzykologii - uprawianej przez Księdza Profesora z pomocą jakże cennych, owych biblijnych wartości: "umiaru" i "troskliwości".

P r z y p i s y

¹ W niniejszym szkicu ograniczam się do tego aspektu.

² Aspekt pedagogiczny - omawiają dwa obszernie artykuły złożone do druku S. Dąbek. *Do dziejów polskiej pieśni religijnej w źródłach rękopiśmiennych i drukowanych. Rezultaty badawcze prac powstałych w ramach seminarium ks. prof. dra hab. Karola Mrowca w Instytucie Muzykologii Kościelnej KUL (1970-1985)*; T. Jasiński. *Z badań nad polską muzyką religijną. Dzieła, twórcy, kultura. Rezultaty badawcze prac magisterskich powstałych na seminarium pod kierunkiem ks. prof. dra hab. Karola Mrowca w Instytucie Muzykologii Kościelnej KUL.*

³ I. Pawlak. *Bibliografia prac księdza profesora dr. hab. Karola Mrowca. Zamieszczono tu wykaz kompozycji Jubilata.*

⁴ *Maryja w muzyce polskiej XIX wieku. W: Niepokalana. Kult Matki Bożej na ziemiach polskich w XIX wieku. Księga Pamiątkowa V Ogólnopolskiego Kongresu Mariologicznego i Maryjnego. Lublin-Wąwolnica 28-31 VIII 1986. Red. B. Pylak, Cz. Krakowiak. Lublin 1988 s. 697.*